Eläkkeiden rahoitus yksityis- ja julkisaloilla

Työeläkevakuuttajien hallinnon syventävä koulutus, webinaari 6
24.5.2022

Hanna Mäkinen
Matemaatikko
Työeläkevakuuttajat Tela

Tavoitteet

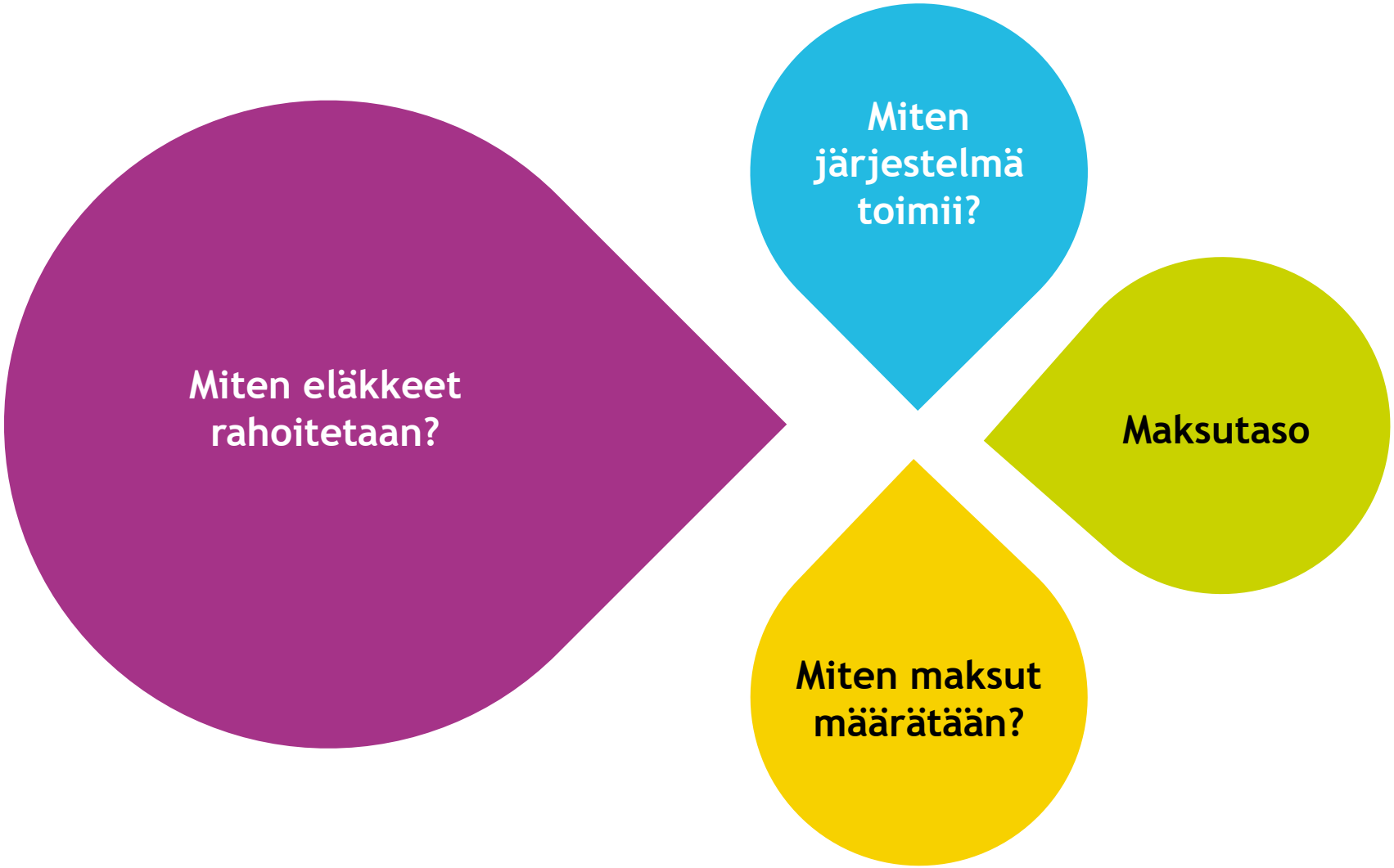
Miten järjestelmä toimii?
Miten eläkkeet rahoitetaan?
Maksutaso
Miten maksut määrätään?

Sisältö

1. Eläkkeiden rahoitustavat
2. Työeläkemaksut yksityis- ja julkisaloilla
3. Mikä vaikuttaa maksuun?
4. Maksujen määräytymisprosessi

TELA

Työeläkerahan kiertokulku 2021, miljardia euroa (ennakkotieto)

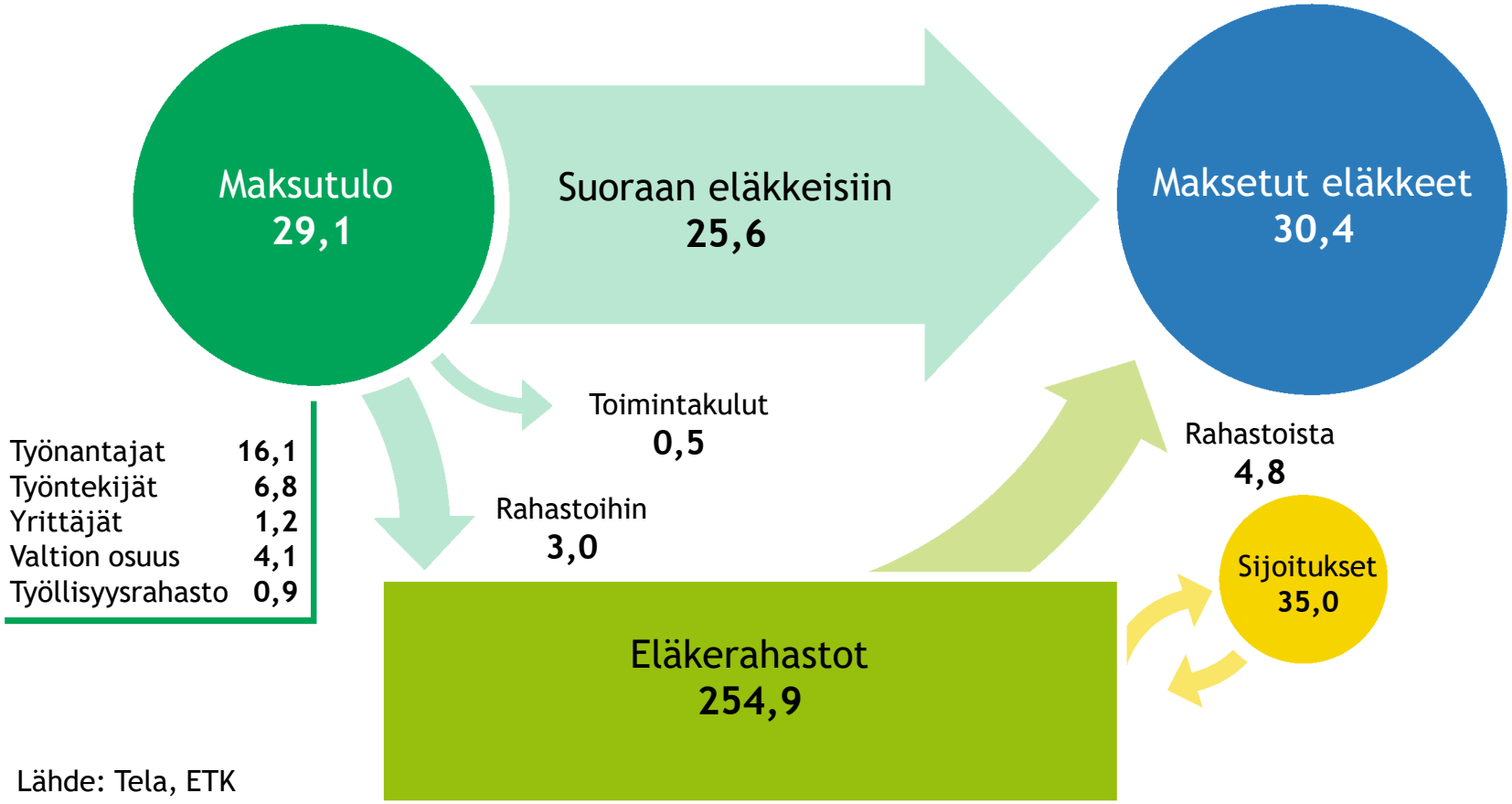

Lähde: Tela, ETK

Kuvassa yksityisten ja julkisten alojen työeläkerahan kiertokulku vuoden 2021 lopussa

TELA

Yleistä rahoituksesta

- Eläkkeet voidaan rahoittaa
  - Jakojärjestelmällä
  - Rahastoivalla järjestelmällä
  - Osittain rahastoivalla järjestelmällä

TELA

Jakojärjestelmä

Maksut

= eläkkeet + hoitokulut

- Maksu ja etuus kohdistuu eri sukupolville
- Yksinkertainen
- Kestävyysriski

Rahastoiva järjestelmä

Maksut + rahastojen tuotot

= eläkkeet + hoitokulut

- Maksu ja etuus kohdistuu samalle sukupolvelle
- Rahastoille saatava tuotto mahdollistaa matalammat maksut
- Sijoitusriski

TELA

Osittain rahastoiva järjestelmä

Maksut + rahastojen tuotot

= eläkkeet + hoitokulut

- Hybridimalli
- Rahastoille saatava tuotto mahdollistaa matalammat maksut
- Monimutkainen, mutta joustava

TELA

Työeläkkeiden rahoitus eri lakien mukaan

	Rahoitus	Muuta
TyEL *Työntekijän eläkelaki.*	Osittain rahastoiva	
MEL *Merimieseläkelaki*	Osittain rahastoiva	Valtio kustantaa osan eläkemenosta
YEL ja MYEL *Yrittäjien eläkelaki* ja *Maatalousyrittäjien eläkelaki*	Jakojärjestelmä	Valtio maksaa eläkemenon, johon maksutulo ei riitä. Mahdollinen ylijäämä rahastoidaan.
JuEL *Julkisten alojen eläkelaki* (valtio ja kunnat)	Jakojärjestelmä	Suuret puskurirahastot

TELA

Ennakkokysymys: Eläkkeet voidaan rahoittaa jakojärjestelmällä, rahastoivalla järjestelmällä tai osittain rahastoivalla järjestelmällä. Suomessa yksityisillä aloilla käytössä on

1. jakojärjestelmä
2. rahastoiva järjestelmä
3. osittain rahastoiva järjestelmä

Kannattaako rahastoida?

Yksinkertaistettu esimerkki yksityisalojen puolelta

Korkoa korolle -efekti!

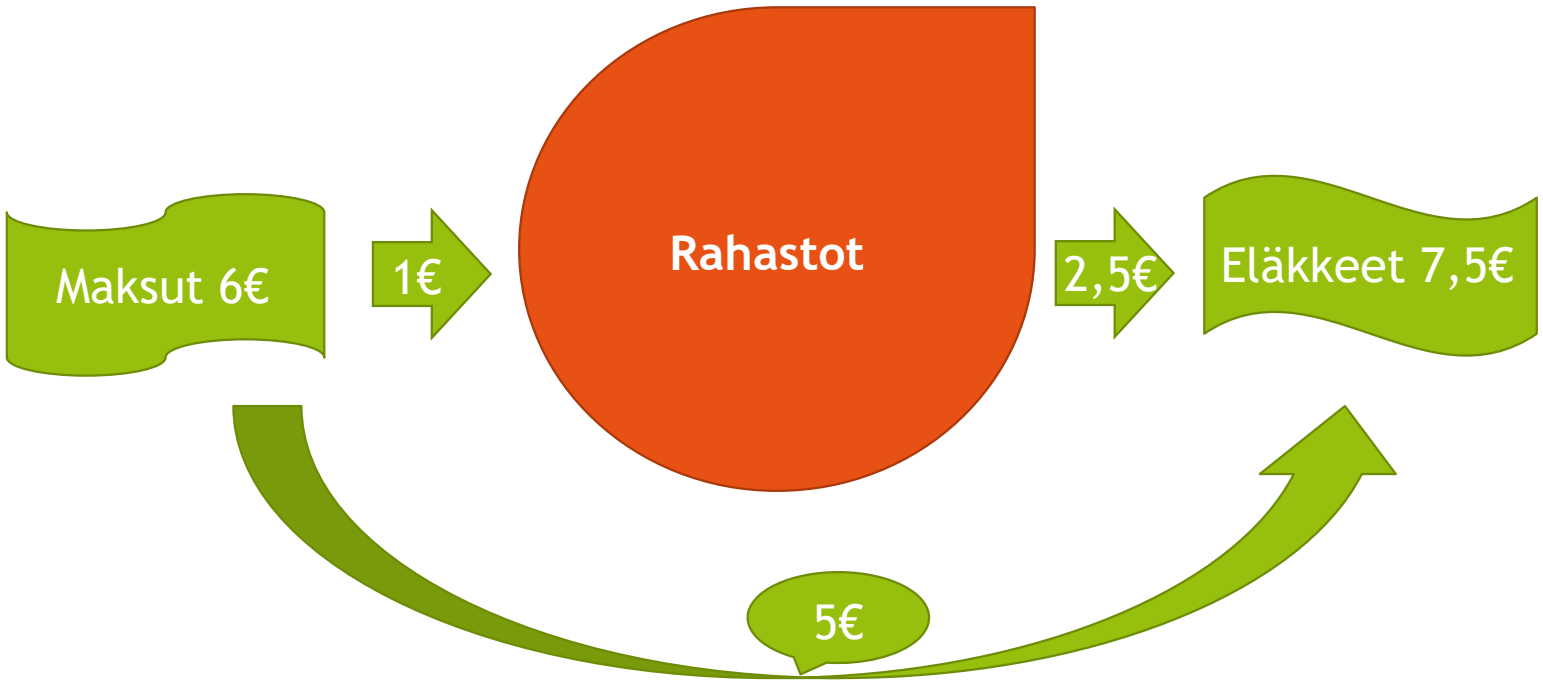

Lähde: Tela

Rahastoimalla tarvittavia eläkevaroja etukäteen, voidaan välttyä äkillisiltä maksun korotuksilta.

TELA

Yksityisalojen eläkejärjestelmien rahoitus

Yksityisten alojen työeläkerahan kiertokulku 2021, miljardia euroa (ennakkotieto)

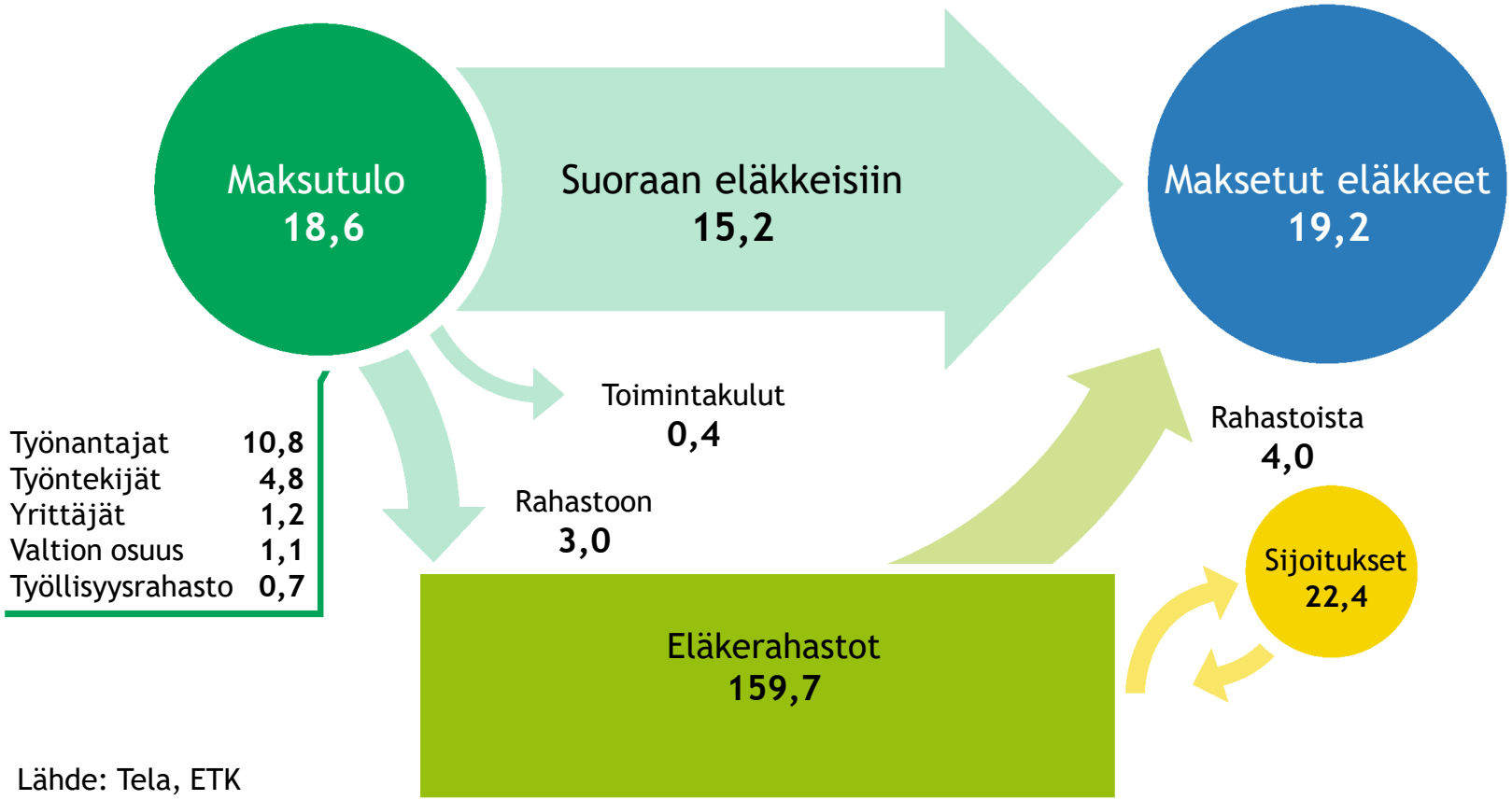

Lähde: Tela, ETK

Mikä vaikuttaa TyEL-maksuun?

- Syntyvyys
- Elinikä
- Maahan-muutto
- Työllisyys
- Palkat
- Eläke-karttumat
- Eläke-alkavuus
- Tuottavuus
- Inflaatio
- Sijoitusten tuotot

TELA

Mikä vaikuttaa maksuun eri vakuuttajilla?

- Työeläkeyhtiössä työnantajan koko vaikuttaa työeläkevakuutusmaksuun:
  - tilapäinen työnantaja maksaa kiinteää vakuutusmaksua
  - pieni sopimustyönantaja maksaa kiinteää vakuutusmaksua hyvityksillä vähennettynä
  - suuren sopimustyönantajan maksuun vaikuttaa lisäksi työntekijöiden työkyvyttömyystapausten määrä (maksuluokkamalli)

- Eläkesäätiössä työeläkevakuutusmaksu on kannatusmaksutyyppinen
- Eläkekassassa työeläkevakuutusmaksu määritellään samaan tapaan kuin eläkesäätiössä; kulut jaetaan kassan työnantajille

TELA

TyEL-maksun osat v. 2022 (yhtiöt)

Maksun osa	Prosenttia palkasta
Vanhuuseläke	3,6
Työkyvyttömyyseläke	1,1
Tasausosa (perhe-eläkkeet, työuraeläkkeet, osittain varhennetut vanhuuseläkkeet, työkyvyttömyyseläkkeiden kertakorotukset, kuntoutuskorotukset ja indeksikorotukset)	20,35
Muut (hoitokustannukset, maksutappiot, lakisääteiset maksut)	0,6
Arvioidut hyvitykset	-0,8
Yhteensä	24,85

Lähde: ETK

Yksityisalojen työeläkesijoitusten nimellinen tuotto 1997-2021, prosenttia sitoutuneesta pääomasta

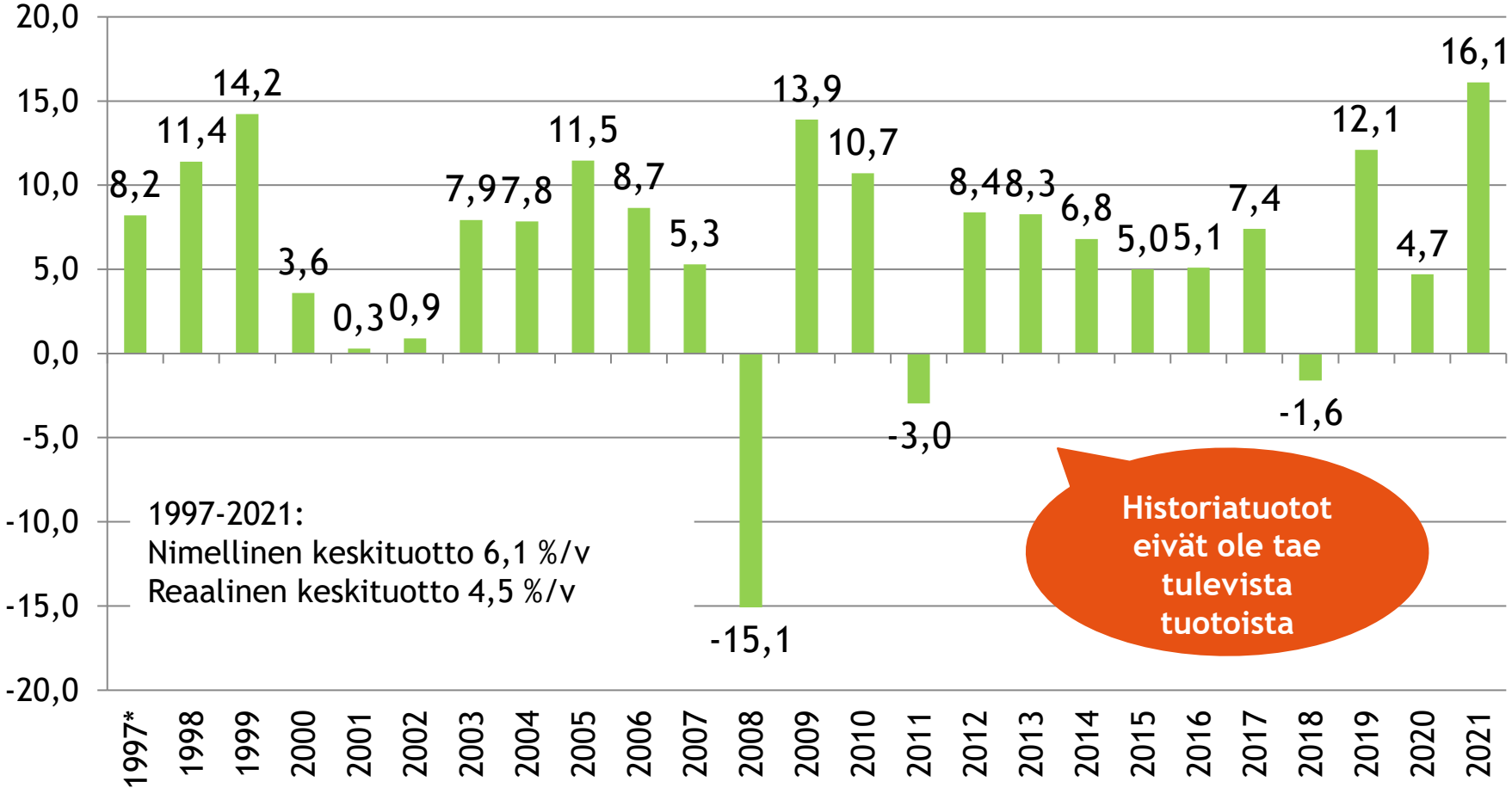

*1997 vain yhtiöiden tiedot
Vuosituottoja ei ole pääomapainotettu koko jakson keskituottolaskennassa

Lähde: Tilastokeskus, Tela

TELA

Julkisten eläkejärjestelmien rahoitus

Työeläkevakuutusmaksut 2022

	Keskimääräinen vakuutusmaksu % palkoista	Työntekijän osuus % palkasta	
		Alle 53 v. ja väh. 63 v.	53-62 v.
TyEL	24,85	7,15	8,65
MEL	19,0	7,15	8,65
JuEL/Kevan jäsenyhteisöt	**27,9**	**7,15**	**8,65**
JuEL/Valtio	**24,85**	**7,15**	**8,65**
JuEL/Ev.lut. kirkko	**28,97**	**7,15**	**8,65**
YEL	23,1	24,1	25,6
MYEL	13,9/13,3 (apur.)	13,01 - 24,1	13,82 - 25,6

Lähde: ETK

JuEL/Kevan jäsenyhteisöt eläkemaksut

- Eläkkeet rahoitetaan työnantajilta ja työntekijöiltä perittävillä maksuilla
- Työnantajan maksut peritään palkkojen ja eläkemenojen mukaan
  - Palkkaperusteinen maksu muodostuu työansiopohjaisesta eläkemaksusta ja työkyvyttömyyseläkemaksusta.
  - Eläkemenoperusteisella maksulla katetaan TyEL:n maksutason ylittävä osuus.
  - TyEL-maksua korkeampi maksutarve johtuu mm. aiemmista, paremmista eläke-eduista, vakuutettujen sukupuolijakaumasta, erilaisesta rahoitusperiaatteesta.
- Työnantajan maksu vuonna 2022 keskimäärin 20,33 %
- Työntekijän maksut samat kuin TyEL:ssa

Lähde: Keva

TELA

JuEL/Valtion eläkemaksut

- Työnantajan eläkemaksuprosentin vahvistaa valtiovarainministeriö Kevan esityksestä
- Vuonna 2022 keskimääräinen julkisten alojen eläkelain mukainen valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvan työnantajan eläkemaksu on 17,13 %
- Työntekijän maksut samat kuin TyEL:ssa

Lähde: Keva

TELA

Julkisalan eläkemaksut 2022

Työnantaja	Työnantajan palkkaperusteinen eläkemaksu %
Kunta-ala	16,83
Valtio	17,13
Kirkko – seurakunnat	28,7
Kirkko – keskusrahasto ja yhdistykset	34,5

Työntekijän maksut samat kuin TyEL:ssa.

TELA

Julkisten alojen työeläkesijoitusten nimellinen tuotto 1997-2021, prosenttia sitoutuneesta pääomasta

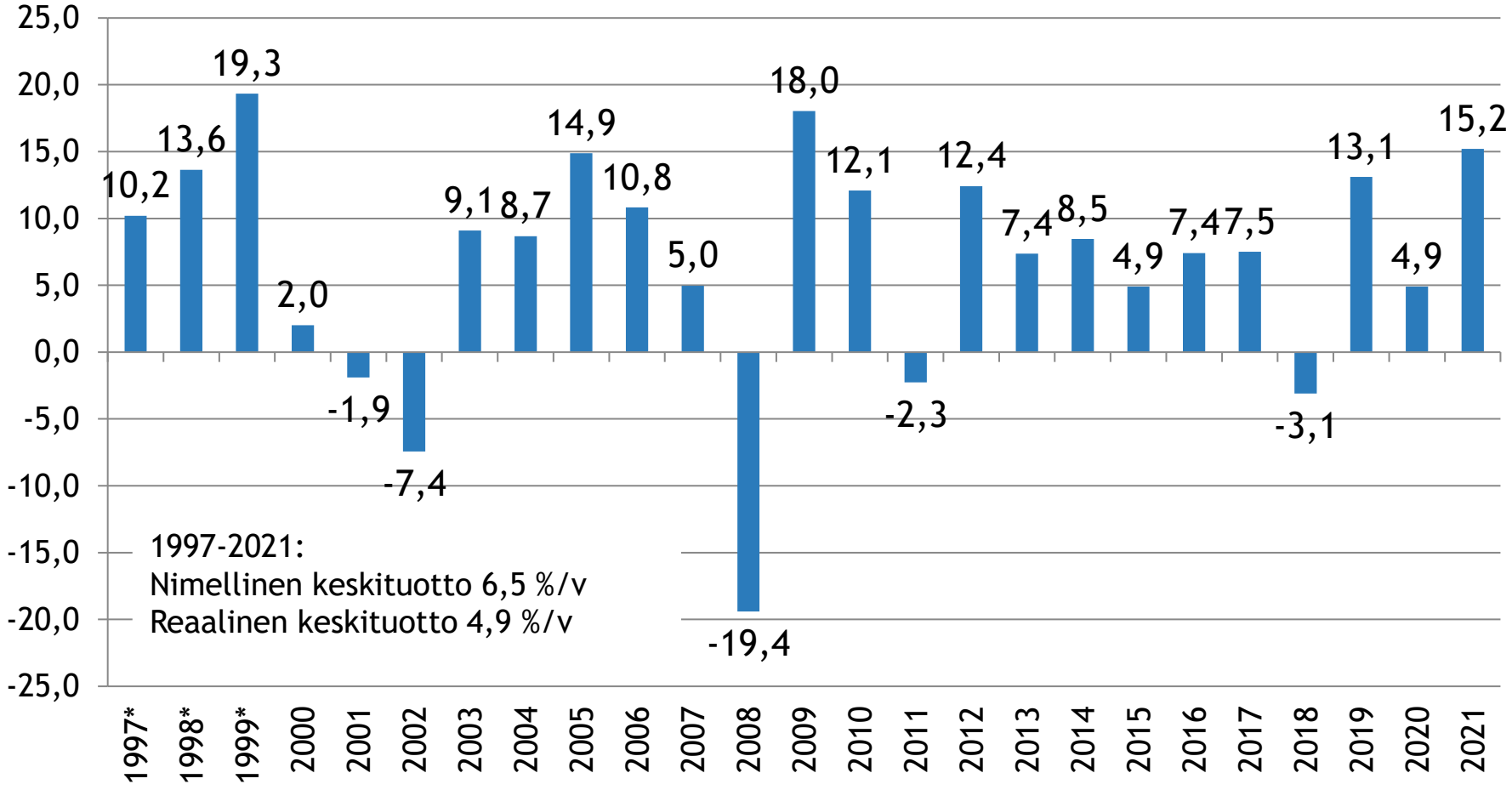

*1997–1999 vain Kevan tiedot
Vuosituottoja ei ole pääomapainotettu koko jakson keskituottolaskennassa

Lähde: Tilastokeskus, Tela

TELA

Yksityisten ja julkisten alojen työeläkevarat 2000-2021 prosenttia BKT:sta

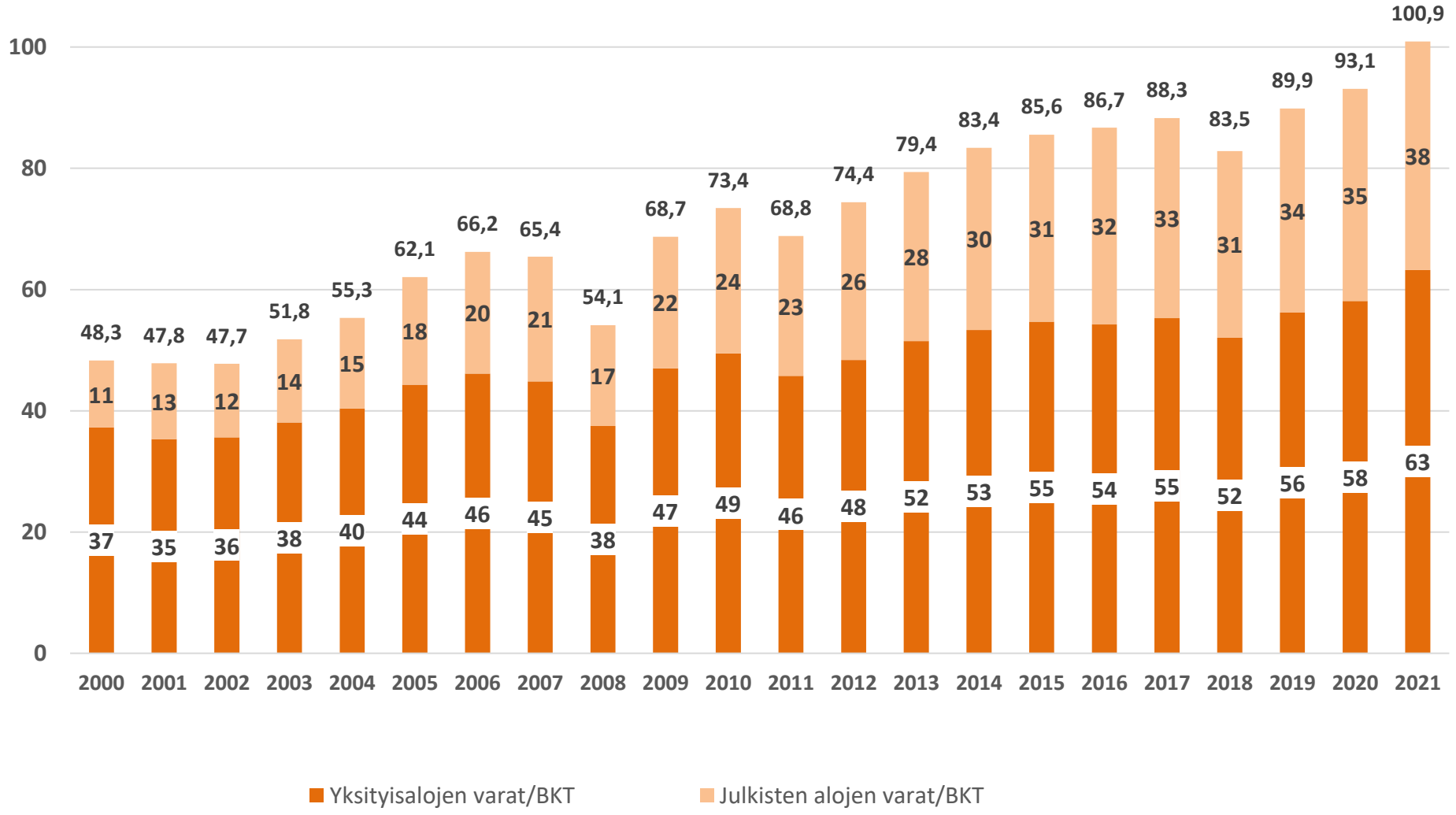

Julkisten alojen työeläkerahan kiertokulku 2021, miljardia euroa (ennakkotieto)

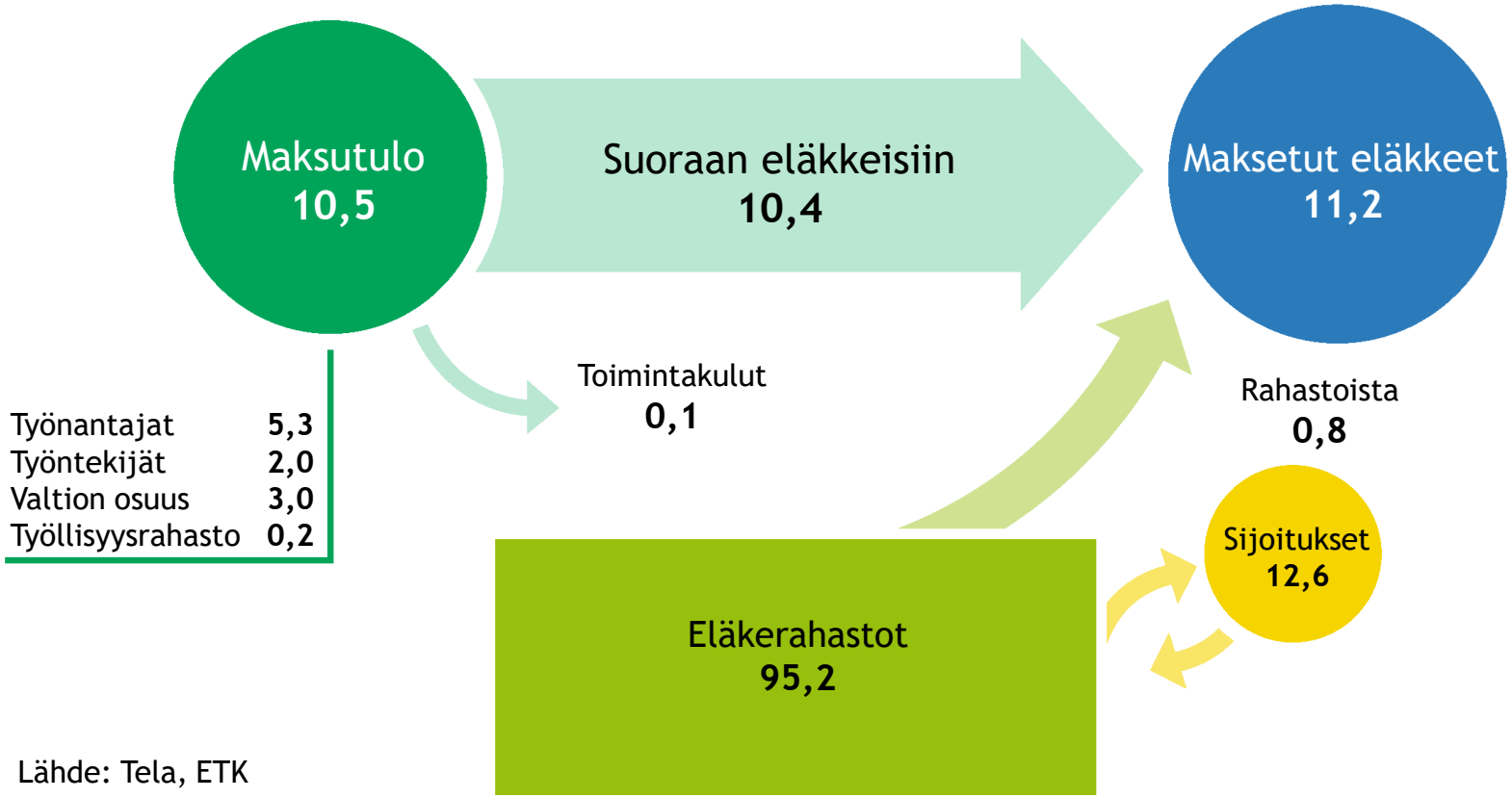

Työnantajat	5,3
Työntekijät	2,0
Valtion osuus	3,0
Työllisyysrahasto	0,2

Lähde: Tela, ETK

Kuka päättää maksuista?

”Se päättää, joka maksaa”

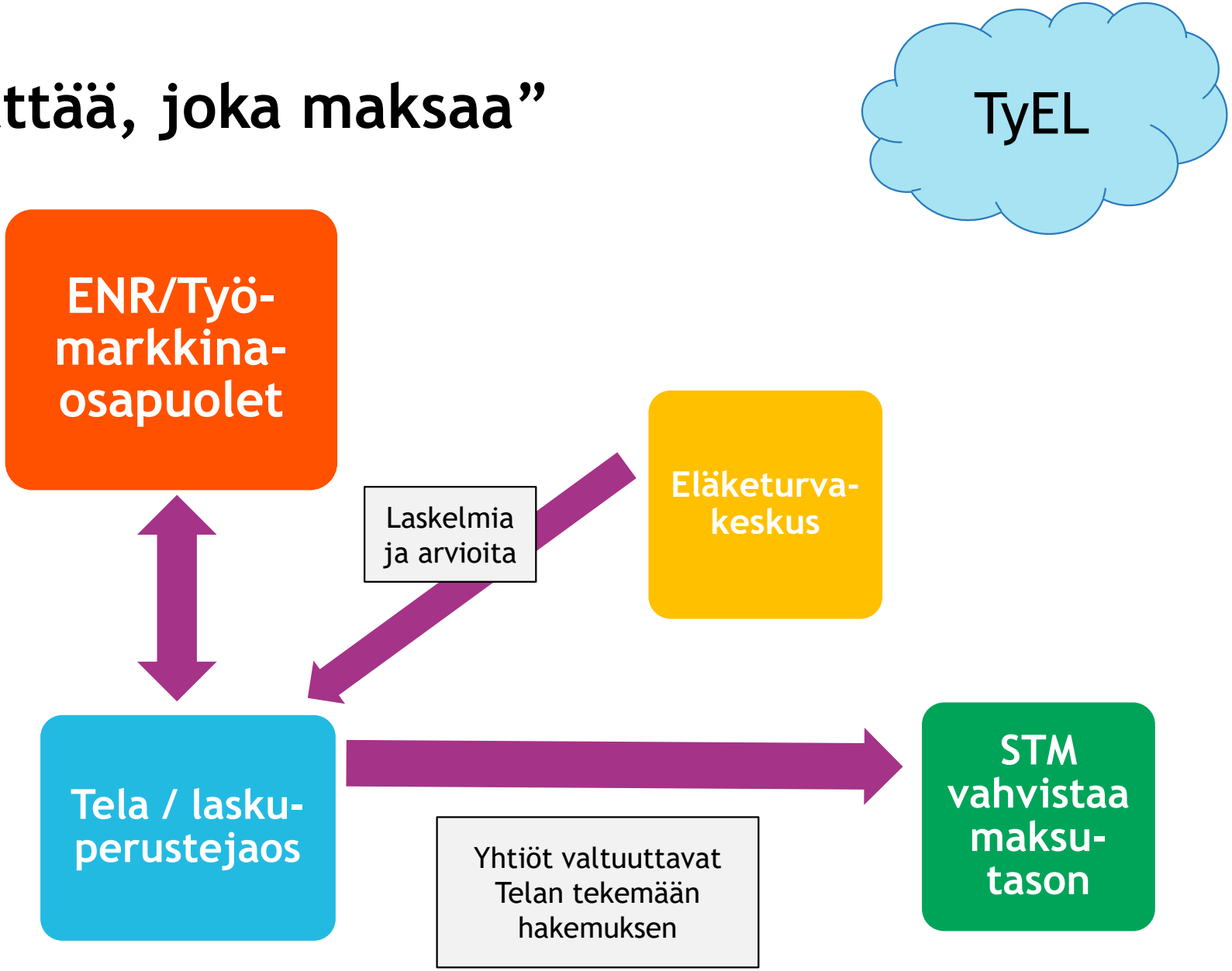

Kuka päättää maksuista – JuEL/Keva

Taustalla TyEL:n päätetty maksu; työntekijän maksuosuus sama.

- Tarvittavat laskelmat tehdään Kevassa
- Kevan valtuuskunta vahvistaa
  - Eläkemaksujen perusteet
  - Vuotuisten työnantajan eläkemaksujen suuruudet

TELA

Kuka päättää maksuista – JuEL/Valtio ja Kirkko

Taustalla TyEL:n päätetty maksu; työntekijän maksuosuus sama.

Valtion eläkemaksu

- Tarvittavat laskelmat tehdään Kevassa
- Valtiovarainministeriö päättää työnantajan eläkemaksun suuruudesta Kevan esityksestä

Kirkon eläkejärjestelmän eläkemaksu

- Kirkolliskokous päättää työnantajan eläkemaksun suuruudesta

TELA

TELA

KIITOS!

Hanna Mäkinen
hanna.makinen@tela.fi